

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності
та фінансової безпеки
Навчально-науковий інститут 5**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

**з навчальної дисципліни «Економіка підприємства»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

**072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(фінансова безпека та фінансові розслідування)**

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024р. №8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних,
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024р. №7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки факультету №6 протокол від 12.08.2024р. №10

Розробники:

доцент кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки ННІ № 5 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент Матвеев С.П.

Рецензенти:

1. Декан факультету економічних відносин та фінансів Державного біотехнологічного університету, д.е.н, професор Ларіна Т.Ф.
2. Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін факультету №2 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.е.н, доцент Павленко Н.В.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарськ і заняття	Практичні заняття	Лабораторн і заняття	Самостійн а робота	
Семестр №3							
Тема 1. Основніпоняття економіки підприємства	9	2	2			5	
Тема 2. Необоротні активи підприємства	21	6	6			9	
Тема 3. Оборотні активи підприємства	15	4	4			7	
Тема 4. Продукція і виробнича потужність підприємства	15	4	4			7	
Тема 5. Персонал підприємства, продуктивність, мотивація і оплата праці	15	4	4			7	
Тема 6. Собівартість та ціна продукції	21	6	6			9	
Тема 7. Інвестиції на підприємстві	9	2	2			5	
Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	15	4	4			7	
Всього за семестр № 3:	120	32	32			56	Екзамен

**Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр №3							
Тема 1. Основні поняття економіки підприємства	11	0,5	0,5			10	
Тема 2. Необоротні активи підприємства	19	1	1			17	
Тема 3. Оборотні активи підприємства	11	0,5	0,5			10	
Тема 4. Продукція і виробнича потужність підприємства	11	0,5	0,5			10	
Тема 5. Персонал підприємства, продуктивність, мотивація і оплата праці	19	1	1			17	
Тема 6. Собівартість та ціна продукції	19	1	1			17	
Тема 7. Інвестиції на підприємстві	11	0,5	0,5			10	
Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	19	1	1			17	
Всього за семестр № 3:	120	6	6			108	Екзамен

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1. Основні поняття економіки підприємства

Семінарське заняття: Основні поняття економіки підприємства.

Навчальна мета заняття: поглибити і розширити знання студентів з визначення основних понять економіки підприємства.

Кількість годин - 2 (денна форма); 0,5 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Сутність економічної діяльності підприємства.
2. Стратегії і напрямки розвитку підприємств
3. Основні показники господарської діяльності підприємства

Методичні вказівки:

У першому питанні увагу аудиторії акцентувати на ознаках сучасного підприємства, як юридичної особи, виділити мету і зміст його господарської діяльності.

При розгляді другого питання звернути увагу на те, що для ефективної діяльності і досягнення високих результатів підприємство залежно від умов повинно вибирати стратегії і напрямки своєї діяльності.

В третьому питанні розглянути основні, найбільш важливі показники господарської діяльності підприємства.

Питання цільових виступів студентів

1. З'ясувати зміст, ціль і завдання дисципліни «Економіка підприємства».
2. Визначити зв'язок «Економіки підприємства» з іншими науками.
3. Охарактеризувати поняття «підприємство», як первинної ланки господарського комплексу України.
4. Встановити види сучасних підприємств за розміром.
5. Які стратегії в різних умовах використовує підприємство для свого розвитку?
6. В яких умовах і яким підприємствам доцільно використовувати стратегію росту?
7. В яких умовах і яким підприємствам доцільно використовувати стратегію стабілізації?
8. Визначити зміст стратегії скорочення.
9. Провести аналіз можливих напрямків діяльності підприємства.
10. Які основні показники характеризують економічну діяльність підприємства?

Теми рефератів, наукових робіт

1. Сутність економічної діяльності підприємства
2. Стратегії розвитку підприємства
3. Напрямки розвитку підприємства
4. Основні показники господарської діяльності підприємства
5. Пріоритети економічного розвитку України
6. Перспективні напрямки модернізації економіки України
7. Проблеми конкурентоспроможності економіки України

8. Стратегія економічної безпеки держави
9. Сучасний стан та напрямки економічного розвитку України
10. Сучасні концепції економічного розвитку України

Література

1. Лихолат С.М. Економіка підприємства: Навч.-метод. посібник / С.М.Лихолат, Т.А.Городня: Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів: ЛьвДУВС, 2020. - 184 с., С. 9 -12.
2. Економіка підприємства: Підручник / Й.М.Петрович, О.М.Боженко, Г.М.Захарчин та ін.; За заг. Ред.. Й.М.Петровича. 2-ге вид. випр. - Львів: Магнолія плюс: Вид. СПД ФО В.М.Піча, 2016. - 580 с. , С. 11 -15.
3. Економіка підприємства: Підручник / М.Г.Грещак, В.М.Колот, А.П.Наливайко та ін.. За заг. ред. С.Ф.Покропивного. Вид 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2015. - 528 с., С. 7 -19.
4. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2021. - 178 с., С.9 - 10.
5. Економіка підприємства: Навч. посібник / І.М.Бойчик, П.С.Харів, М.І.Хопчан, Ю.В.Піча. - 2-ге вид., випр.. і доп. - К.: Каравела. - 2021. - 294 с. , С. 11 -21.
6. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред.. А.В.Шегди. - К.: Знання - Прес, 2020. - 335 с., С. 8 -16.
7. Зубовський В.М. Економіка підприємства: Опорний курс лекцій. - К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2019. - 64 с., С. 4 -9.

Тема 2. Необоротні активи підприємства

Семінарське заняття: Необоротні активи підприємства

Навчальна мета заняття: поглибити і розширити знання студентів про необоротні активи підприємства: їх склад, структуру, методи оцінювання, показники використання. Кількість годин - 6 (денна форма); 1 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Поняття про активи підприємства
2. Склад і структура основних виробничих фондів
3. Оцінка основних виробничих фондів
4. Зношування основних виробничих фондів
5. Амортизація основних виробничих фондів
6. Показники використання основних виробничих фондів
7. Основні напрями покращення використання основних фондів

Методичні вказівки:

У першому питанні з'ясувати зміст і склад активів підприємства.

При розгляді другого питання визначити склад і структуру основних виробничих фондів.

В третьому питанні розглянути методи натуральної та вартісної оцінки основних виробничих фондів підприємства.

У четвертому питанні вивчити зміст і види зношування основних виробничих фондів.

П'яте питання присвячено визначенню змісту амортизації

основних виробничих фондів, порядку розрахунку і використання амортизаційного фонду.

В шостому питанні визначаються зміст і визначення показників використання основних виробничих фондів.

У сьомому питанні розглядаються основні напрями покращення використання основних фондів.

Питання цільових виступів студентів

1. Визначити сутність, значення і склад необоротних активів в господарській діяльності підприємства.
2. В яких документах відображаються необоротні активи?
3. За якими методами здійснюється облік та оцінка необоротних активів?
4. За якими показниками оцінюється рівень використання основних виробничих фондів?
5. Охарактеризувати зміст зносу основних фондів підприємства.
6. Які види зносу основних фондів існують? Визначити їх значення в сучасних умовах.
7. В чому сутність процесу амортизації основних фондів?
8. Визначити існуючі методи нарахування амортизації.
9. Проаналізувати переваги і недоліки методів нарахування амортизації.
10. Дати характеристику можливим шляхам підвищення ефективності використання необоротних активів підприємства в сучасних умовах.

Теми рефератів, наукових робіт

1. Сутність необоротних активів підприємства
2. Склад виробничих фондів підприємства
3. Характерні ознаки основних і оборотних виробничих фондів
4. Оцінка основних виробничих фондів
5. Методи вартісної оцінки основних фондів
6. Оцінка основних фондів за повною первісною вартістю
7. Оцінка основних фондів за повною відновною вартістю
8. Оцінка основних фондів за первісною вартістю з урахуванням зносу
9. оцінка основних фондів за відновною вартістю з урахуванням зносу
10. Види зносу основних фондів
11. Сутність фізичного зносу основних фондів
12. Сутність морального зносу основних фондів
13. Амортизація основних виробничих фондів
14. Методи нарахування амортизації
15. Показники використання основних виробничих фондів
16. Поняття, види і характеристика нематеріальних активів підприємства
17. Вартісна оцінка нематеріальних активів
18. Шляхи підвищення ефективності використання необоротних активів підприємства
19. Стимулювання інноваційного розвитку економіки

Література

1. Лихолат С.М. Економіка підприємства: Навч.-метод. посібник / С.М.Лихолат, Т.А.Городня: Львів. держ. ун-т внутр.. справ. - Львів: ЛьвДУВС, 2020. - 184 с., С. 9 -12.
2. Економіка підприємства: Підручник / Й.М.Петрович, О.М.Боженко, Г.М.Захарчин та ін.; За аг. Ред.. Й.М.Петровича. 2-ге вид. випр. - Львів: Магнолія плюс: Вид. СПД ФО В.М.Піча, 2016. - 580 с. , С. 11 -15.
3. Економіка підприємства: Підручник / М.Г.Грещак, В.М.Колот, А.П.Наливайко та ін.. За заг. ред. С.Ф.Покропивного. Вид 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2015. - 528 с., С. 7 -19.
4. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2021. - 178 с., С.9 - 10.
5. Економіка підприємства: Навч. посібник / І.М.Бойчик, П.С.Харів, М.І.Хопчан, Ю.В.Піча. - 2-ге вид., випр.. і доп. - К.: Каравела. - 2021. - 294 с. , С. 11 -21.
6. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред.. А.В.Шегди. - К.: Знання - Прес, 2020. - 335 с., С. 8 -16.
7. Зубовський В.М. Економіка підприємства: Опорний курс лекцій. - К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2019. - 64 с., С. 4 -9.

Тема № 3. Оборотні активи підприємства

Семінарське заняття: Оборотні активи підприємства

Навчальна мета заняття: поглибити і розширити знання студентів про оборотні активи підприємства: їх склад, структуру, методи оцінювання, показники використання.

Кількість годин – 4 (денна форма); 0,5 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Поняття про оборотні активи підприємства.
2. Склад і структура оборотних активів.
3. Обертання оборотних активів.
4. Розрахунки між підприємствами при реалізації продукції.
5. Показники обертання і використання оборотних активів.
6. Фінансові джерела формування оборотних активів.
7. Визначення потреби у нормованих оборотних активах.

Методичні вказівки:

У першому питанні з'ясувати ознаки і зміст оборотних активів підприємства.

При розгляді другого питання визначити склад і структуру оборотних активів підприємства.

В третьому питанні розглянути зміст і використання обертання оборотних активів у господарській діяльності підприємства.

У четвертому питанні вивчити види і порядок розрахунків між

підприємствами при реалізації продукції.

П'яте питання присвячено визначенню змісту і розрахунку показників обертання і використання оборотних активів підприємства.

В шостому питанні визначаються фінансові джерела формування оборотних активів.

У сьомому питанні розглядається методика визначення потреби підприємства у нормованих оборотних активах.

Питання цільових виступів студентів

1. Визначити зміст, склад і структуру оборотних активів підприємства.
2. Розкрити зміст кругообігу оборотних активів підприємства.
3. Проаналізувати можливість прискорення обігу оборотних засобів на підприємстві.
4. Визначити засоби прискорення обігу оборотних засобів на підприємстві.
5. В яких документах відображаються оборотні активи підприємства?
6. Назвати показники, що характеризують обіг та рівень використання оборотних активів на підприємстві.
7. Вивчити методи нормування оборотних засобів на підприємстві.
8. Визначити і проаналізувати ефективність використання можливих джерел формування оборотних активів підприємства.
9. Охарактеризувати методи прогнозування потреб підприємства в оборотних засобах.

Теми рефератів, наукових робіт

1. Сутність, склад і класифікація оборотних засобів підприємства
2. Склад оборотних виробничих фондів підприємства
3. Характерні риси оборотних виробничих фондів підприємства
4. Склад фондів обігу
5. Кругообіг оборотних засобів
6. Показники обігу і використання оборотних засобів
7. Нормування оборотних засобів
8. Нормування оборотних засобів у виробничих запасах
9. Нормування оборотних засобів у незавершеному виробництві
10. Нормування оборотних засобів у залишках готової продукції
11. Джерела утворення оборотних засобів підприємств
12. Проблеми енергетичної безпеки України
13. Оцінка конкурентоспроможності підприємства

Література

1. Лихолат С.М. Економіка підприємства: Навч.-метод. посібник / С.М.Лихолат, Т.А.Городня: Львів. держ. ун-т внутр.. справ. - Львів: ЛьвДУВС, 2020. - 184 с., С. 9 -12.
2. Економіка підприємства: Підручник / Й.М.Петрович, О.М.Боженко,

- Г.М.Захарчин та ін.; За аг. Ред.. Й.М.Петровича. 2-ге вид. випр. - Львів: Магнолія плюс: Вид. СПД ФО В.М.Піча, 2016. - 580 с. , С. 11 -15.
3. Економіка підприємства: Підручник / М.Г.Грещак, В.М.Колот, А.П.Наливайко та ін.. За заг. ред. С.Ф.Покропивного. Вид 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2015. - 528 с., С. 7 -19.
4. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2021. - 178 с., С.9- 10.
5. Економіка підприємства: Навч. посібник / І.М.Бойчик, П.С.Харів, М.І.Хопчан, Ю.В.Піча. - 2-ге вид., випр.. і доп. - К.: Каравела. - 2021. - 294 с. , С. 11 -21.
6. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред.. А.В.Шегди. - К.: Знання - Прес, 2020. - 335 с., С. 8 -16.
7. Зубовський В.М. Економіка підприємства: Опорний курс лекцій. - К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2019. - 64 с., С. 4 -9.

Тема № 4. Продукція і виробнича потужність підприємства

Семінарське заняття: Продукція і виробнича потужність підприємства

Навчальна мета заняття: Виконання навчального завдання повинно забезпечити у майбутнього спеціаліста знання про зміст, порядок розрахунку видів продукції і виробничу потужність підприємства.

Кількість годин – 4 (денна форма); 0,5 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. План виробництва і реалізації продукції підприємства.
2. Види продукції і методи їх розрахунку.
3. Поняття і розрахунок виробничої потужності підприємства.

Методичні вказівки:

У першому питанні з'ясувати необхідність, зміст і порядок складання плану виробництва і реалізації продукції підприємства.

При розгляді другого питання визначити види, ознаки і методи розрахунку продукції підприємства.

В третьому питанні розглянути поняття, складові частини і розрахунок потужності підприємства.

Питання цільових виступів студентів

1. Розкрити зміст формалізованих видів продукції: товарної, валової, реалізованої, незавершеного виробництва.
2. Охарактеризувати методи планування випуску товарної, валової, реалізованої продукції у різних типах виробництва.
3. Визначити поняття виробничої потужності підприємства.
4. Які фактори впливають на виробничу потужність підприємства?
5. Як розраховується виробнича потужність підприємства?
6. В якому порядку розраховується дійсний фонд одиниці обладнання?
7. Що показують вхідна, вихідна, середньорічна потужності підприємства?

8. Вивчити методи прогнозування оптимального рівня
9. Як розраховується рівень використання виробничої потужності підприємства?
10. Проаналізувати основні напрямки підвищення використання виробничої потужності підприємства.

Теми рефератів, наукових робіт

1. План виробництва і реалізації продукції підприємства
2. Види продукції підприємства
3. Сутність і розрахунок товарної продукції підприємства
4. Сутність і розрахунок реалізованої продукції підприємства
5. Сутність і розрахунок валової продукції підприємства
6. Поняття і розрахунок виробничої потужності підприємства
7. Кількість одиниць обладнання, необхідного для виготовлення річного випуску продукції
8. Чисельність персоналу, необхідного для виготовлення річного випуску продукції
9. Формування річного дійсного фонду часу роботи одиниці обладнання
10. Формування річного ефективного фонду часу роботи одиниці обладнання
11. Особливості становлення і перспективи розвитку малого бізнесу в Україні
12. Сучасні проблеми великого і малого бізнесу в Україні

Література

1. Лихолат С.М. Економіка підприємства: Навч.-метод. посібник / С.М.Лихолат, Т.А.Городня: Львів. держ. ун-т внутр.. справ. - Львів: ЛьвДУВС, 2020. - 184 с., С. 9 -12.
2. Економіка підприємства: Підручник / Й.М.Петрович, О.М.Боженко, Г.М.Захарчин та ін.; За заг. Ред.. Й.М.Петровича. 2-ге вид. випр. - Львів: Магнолія плюс: Вид. СПД ФО В.М.Піча, 2016. - 580 с. , С. 11 -15.
3. Економіка підприємства: Підручник / М.Г.Грещак, В.М.Колот, А.П.Наливайко та ін.. За заг. ред. С.Ф.Покропивного. Вид 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2015. - 528 с., С. 7 -19.
4. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2021. - 178 с., С.9- 10.
5. Економіка підприємства: Навч. посібник / І.М.Бойчик, П.С.Харів, М.І.Хопчан, Ю.В.Піча. - 2-ге вид., випр.. і доп. - К.: Каравела. - 2021. - 294 с. , С. 11 -21.
6. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред.. А.В.Шегди. - К.: Знання - Прес, 2020. - 335 с., С. 8 -16.
7. Зубовський В.М. Економіка підприємства: Опорний курс лекцій. - К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2019. - 64 с., С. 4 -9.

Тема 5. Персонал підприємства, продуктивність, мотивація і оплата праці
Семінарське заняття: Персонал підприємства, продуктивність, мотивація і

оплата праці

Навчальна мета заняття: набуття у студентів знань і умінь зі складу

персоналу підприємства, продуктивності, мотивації, форм і систем оплати праці.

Кількість годин - 4 (денна форма); 1 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Персонал підприємства.
2. Продуктивність праці.
3. Мотивація праці.
4. Поняття і принципи організації заробітної плати.
5. Форми і системи заробітної плати.

Методичні вказівки:

При вивченні першого питання акцентувати увагу на суттєвому значенні кваліфікованого підбору за відповідними категоріями персоналу підприємства.

При вивченні другого питання визначити зміст і порядок розрахунку продуктивності праці.

У третьому питанні підкреслити актуальність управління мотивацією персоналу підприємства.

В четвертому питанні розглянути поняття і принципи організації заробітної плати.

У п'ятому питанні визначити існуючі форми і системи заробітної плати і виробничі умови їх застосування.

Питання цільових виступів студентів

1. Провести класифікацію і навести структуру персоналу підприємства.
2. Вивчити методику розрахунку чисельності персоналу.
3. Визначити сутність поняття продуктивності праці.
4. Охарактеризувати методи вимірювання продуктивності праці.
5. Проаналізувати фактори підвищення продуктивності праці.
6. Дослідити сучасні напрямки підвищення продуктивності праці.
7. Назвати методи оцінки і добору працівників для підприємств.
8. Розглянути зміст мотивації персоналу.
9. Дати характеристику змістовним і процесуальним теоріям мотивації.
10. Які форми заробітної плати використовує підприємство?
11. Дати характеристику системам заробітної плати, які використовує підприємство.

Теми рефератів, наукових робіт

1. Категорії персоналу підприємства
2. Продуктивність праці
3. Методи вимірювання продуктивності праці
4. Працездатність виготовлення продукції
5. Резерви зростання продуктивності праці
6. Поняття і алгоритм мотивації праці
7. Моделі мотивації трудової діяльності
8. Поняття і функції заробітної плати

9. Принципи організації заробітної плати 10.Форми заробітноїплати
11. Системи заробітноїплати
12. Протиріччя соціально-економічного розвитку України

Література

1. Лихолат С.М. Економіка підприємства: Навч.-метод. посібник / С.М.Лихолат, Т.А.Городня: Львів. держ. ун-т внутр.. справ. - Львів: ЛьвДУВС, 2020. - 184 с., С. 9 -12.
2. Економіка підприємства: Підручник / Й.М.Петрович, О.М.Боженко, Г.М.Захарчин та ін.; За аг. Ред.. Й.М.Петровича. 2-ге вид. випр. - Львів: Магнолія плюс: Вид. СПД ФО В.М.Піча, 2016. - 580 с. , С. 11 -15.
3. Економіка підприємства: Підручник / М.Г.Грещак, В.М.Колот, А.П.Наливайко та ін.. За заг. ред. С.Ф.Покропивного. Вид 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2015. - 528 с., С. 7 -19.
4. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2021. - 178 с., С.9- 10.
5. Економіка підприємства: Навч. посібник / І.М.Бойчик, П.С.Харів, М.І.Хопчан, Ю.В.Піча. - 2-ге вид., випр.. і доп. - К.: Каравела. - 2021. - 294 с. , С. 11 -21.
6. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред.. А.В.Шегди. - К.: Знання - Прес, 2020. - 335 с., С. 8 -16.
7. Зубовський В.М. Економіка підприємства: Опорний курс лекцій. - К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2019. - 64 с., С. 4 -9.

Тема 6. Собівартість та ціна продукції

Семінарське заняття: собівартість та ціна продукції

Навчальна мета заняття: забезпечення знань і умінь студентів про умови і порядок формування собівартості і ціни продукції підприємства.

Кількість годин – 6 (денна форма); 1 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Поняття про собівартість продукції.
2. Кошторис витрат на виробництво продукції.
3. Калькуляція собівартості продукції.
4. Функції ціни.
5. Політика ціноутворення підприємства на ринках різних типів.
6. Визначення цілей ціноутворення.
7. Аналіз попиту.
8. Оцінка витрат.
9. Аналіз цін і товарів конкурентів.
10. Вибір методу ціноутворення.
11. Формування ціни в залежності від етапу просування товару від виробника до споживача.
12. Ціни на інтелектуальні продукти.
13. Ціноутворення при товарній номенклатурі.
14. Встановлення цін за географічним принципом.
15. Встановлення цін зі знижками і заліками.
16. Встановлення дискримінаційних цін.

Методичні вказівки:

У першому питанні з'ясувати поняття собівартості продукції та її вплив на прибуток підприємства.

При розгляді другого питання визначити склад і порядок розрахунку кошторису витрат на виробництво продукції.

В третьому питанні розглянути склад і порядок розрахунку калькуляції собівартості продукції.

У четвертому питанні вивчити функції ціни.

П'яте питання присвячено визначенню політики підприємства з ціноутворення на продукцію на ринках різних типів.

В шостому питанні залежно від виробничих умов визначаються цілі ціноутворення.

У сьомому питанні необхідно проаналізувати типи попиту на товари різних видів.

У восьмому питанні розглядаються підходи до оцінки витрат на продукцію підприємства.

В дев'ятому питанні визначається порядок аналізу цін і товарів конкурентів. Десяте питання присвячене обґрунтуванню вибору методу ціноутворення.

В одинадцятому питанні аналізуються умови формування ціни на товар підприємства в залежності від етапу його просування від виробника до споживача.

В дванадцятому питанні розглядаються методи формування цін на інтелектуальні продукти на основі платежів паушального, роялті змішаного.

У тринадцятому питанні визначається порядок ціноутворення на продукцію підприємства у разі її широкої номенклатури.

Чотирнадцяте питання присвячено вивченню методичних підходів до ціноутворення на продукцію підприємства за географічним принципом – у разі поширення продукції на значні території.

В п'ятнадцятому питанні аналізуються умови встановлення цін на продукцію підприємства зі знижками і заліками.

У шістнадцятому питанні необхідно розглянути зміст і випадки встановлення дискримінаційних цін.

Питання цільових виступів студентів

1. Визначити поняття собівартості продукції.
2. Дослідити вплив окремих техніко-економічних чинників підприємства
3. Охарактеризувати поняття і зміст кошторису витрат на виробництво продукції.
4. Вказати порядок розрахунку економічних елементів витрат кошторису виробництва продукції.
5. Дати характеристику поняттю і змісту калькуляції собівартості продукції.
6. Провести класифікацію статей калькуляції за методами

включення собівартість.

7. Вказати порядок розрахунку статей калькуляції собівартості продукції.

8. Вивчити методи прогнозування собівартості продукції.

9. Охарактеризувати поняття і функції ціни.

10. Які особливості ціноутворення має на ринках різних типів?

11. В якій взаємозалежності знаходяться попит і ціна?

12. В якому порядку проводиться формування ціни на товар в залежності від просування його від виробника до споживача?

13. Як розраховуються ціни на інтелектуальні продукти?

14. Визначити порядок ціноутворення на товари широкого вжитку.

15. Довести порядок ціноутворення на якісні, модні, оригінальні товари.

16. Як проводиться ціноутворення на товари за географічним принципом?

17. В якому порядку встановлюються цінові скидки і заліки?

18. Визначити шляхи удосконалення ціноутворення.

Теми рефератів, наукових робіт

1. Поняття собівартості продукції

2. Кошторис витрат на виробництво продукції

3. Розрахунок кошторису виробництва за окремими економічними елементами

4. Калькуляція собівартості продукції

5. Класифікація статей калькуляції за методом включення в собівартість

6. Розрахунок калькуляції собівартості продукції

7. Методи прогнозування собівартості

8. Поняття, роль і функції ціни

9. Цілі ціноутворення

10. Ціноутворення на ринках різних типів 11. Аналіз попиту на товар

12. Формування ціни в залежності від

13. Ціни на інтелектуальні продукти 14. Ціноутворення на товари широкого вжитку

15. Ціноутворення на якісні, модні, оригінальні товари

16. Ціноутворення за географічним принципом

17. Цінові скидки і заліки

18. Основні напрямки ефективного економічного розвитку України

19. Інноваційна основа економічної безпеки держави

20. Конкурентоспроможність української економіки

Література

1. Лихолат С.М. Економіка підприємства: Навч.-метод. посібник / С.М. Лихолат, Т.А. Городня: Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів: ЛьвДУВС, 2020. - 184 с., С. 9 - 12.

2. Економіка підприємства: Підручник / Й.М. Петрович, О.М. Боженко, Г.М. Захарчин та ін.; За заг. Ред. Й.М. Петровича. 2-ге вид. випр. - Львів:

Магнолія плюс: Вид. СПД ФО В.М.Піча, 2016. - 580 с. , С. 11 -15.

3. Економіка підприємства: Підручник / М.Г.Грещак, В.М.Колот, А.П.Наливайко та ін.. За заг. ред. С.Ф.Покропивного. Вид 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2015. - 528 с., С. 7 -19.

4. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2021. - 178 с., С.9- 10.

5. Економіка підприємства: Навч. посібник / І.М.Бойчик, П.С.Харів, М.І.Хопчан, Ю.В.Піча. - 2-ге вид., випр.. і доп. - К.: Каравела. - 2021. - 294 с. , С. 11 -21.

6. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред.. А.В.Шегди. - К.: Знання - Прес, 2020. - 335 с., С. 8 -16.

7. Зубовський В.М. Економіка підприємства: Опорний курс лекцій. - К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2019. - 64 с., С. 4 -9.

Тема 7. Інвестиції на підприємстві

Семінарське заняття: Інвестиції на підприємстві

Навчальна мета заняття: забезпечення знань і умінь студентів з оцінки і управління інвестиціями на підприємстві.

Кількість годин – 2 (денна форма); 0,5 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Сутність, характеристика і структура інвестицій.
2. Джерела фінансування капітальних вкладень.
3. Економічна ефективність капіталовкладень.

Методичні вказівки:

У першому питанні визначити поняття, характеристику і структуру інвестицій.

При розгляді другого питання проаналізувати джерела фінансування капітальних вкладень.

В третьому питанні вивчити методику оцінки економічної ефективності капітальних вкладень.

Питання цільових виступів студентів

1. Охарактеризувати поняття і значення інвестицій.
2. Назвати сучасні джерела інвестування.
3. Навести методику обчислення необхідного обсягу капітальних вкладень.
4. Вивчити методи оцінки економічної ефективності капіталовкладень.
5. Визначити порядок економічного обґрунтування інвестиційного проекту.
6. Проаналізувати напрямки підвищення інноваційно-інвестиційних процесів на підприємстві.
7. Визначити порядок державного регулювання інвестиційних процесів.

Теми рефератів, наукових робіт

1. Сутність і характеристика інвестицій
2. Джерела інвестування

3. Обчислення необхідного обсягу капітальних вкладень
 4. Оцінка економічної ефективності капіталовкладень
 5. Економічне обґрунтування інвестиційного проекту
 6. Економічна ефективність приватизації державної власності
 7. Складові інноваційного розвитку економіки
 8. Сучасні проблеми економічної безпеки держави
 9. Формування системи економічної безпеки держави
10. Формування інвестиційної привабливості України

Література

1. Лихолат С.М. Економіка підприємства: Навч.-метод. посібник / С.М.Лихолат, Т.А.Городня: Львів. держ. ун-т внутр.. справ. - Львів: ЛьвДУВС, 2020. - 184 с., С. 9 -12.
2. Економіка підприємства: Підручник / Й.М.Петрович, О.М.Боженко, Г.М.Захарчин та ін.; За заг. Ред.. Й.М.Петровича. 2-ге вид. випр. - Львів: Магнолія плюс: Вид. СПД ФО В.М.Піча, 2016. - 580 с. , С. 11 -15.
3. Економіка підприємства: Підручник / М.Г.Грещак, В.М.Колот, А.П.Наливайко та ін.. За заг. ред. С.Ф.Покропивного. Вид 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2015. - 528 с., С. 7 -19.
4. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2021. - 178 с., С.9- 10.
5. Економіка підприємства: Навч. посібник / І.М.Бойчик, П.С.Харів, М.І.Хопчан, Ю.В.Піча. - 2-ге вид., випр.. і доп. - К.: Каравела. - 2021. - 294 с. , С. 11 -21.
6. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред.. А.В.Шегди. - К.: Знання - Прес, 2020. - 335 с., С. 8 -16.
7. Zubovskiy V.M. Економіка підприємства: Опорний курс лекцій. - К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2019. - 64 с., С. 4 -9.

Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Семінарське заняття: Фінансово-економічні результати діяльності підприємства
 Навчальна мета заняття: забезпечення знань і уміння
 Кількість годин – 4 (денна форма); 1 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Звіт підприємства про фінансові результати.
2. Фінансова стійкість підприємства.
3. Ліквідність підприємства.

Методичні вказівки:

У першому питанні визначити склад «Звіту підприємства про фінансові результати», проаналізувати зміни основних показників фінансово-економічної діяльності підприємства: доходу, собівартості, прибутку, рентабельності.

При розгляді другого питання вивчити поняття фінансової стійкості підприємства, її показники, порядок аналізу.

В третьому питанні визначити поняття ліквідності підприємства, її показники, порядок аналізу.

Питання цільових виступів студентів

1. Дані яких документів представляють фінансовий стан підприємства?
2. Охарактеризуйте зміст і значення фінансового документу - «Баланс» підприємства.
3. Що показує «Актив» балансу?
4. Що представляє «Пасив» балансу?
5. Охарактеризувати зміст і значення фінансового документу - «Звіт про фінансові результати».
6. Навести порядок розрахунку основних фінансових показників:
 - доход (виручка) від реалізації продукції;
 - чистий доход (виручка) від реалізації продукції;
 - валовий прибуток;
 - чистий прибуток.
7. Визначити поняття і методику оцінки фінансової стійкості підприємства.
8. Встановити зміст і навести методику оцінки ліквідності підприємства.
9. Проаналізувати зміст і методи оцінки кризового стану та економічної безпеки підприємства.
10. Дослідити напрямки підвищення фінансово-економічних результатів діяльності підприємства.

Теми рефератів, наукових робіт

1. Сутність і показники доходу підприємства
2. Сутність і показники прибутку підприємства
3. Сутність і показники рентабельності підприємства
4. Поняття і показники фінансової стійкості підприємства
5. Поняття і показники фінансової ліквідності підприємства
6. Роль прибутку у розвитку підприємства
7. Напрямки підвищення доходу і прибутку підприємства
8. Аналітичні методи виявлення та оцінки тіньової господарської діяльності
9. Оцінка економічної безпеки держави
10. Ефективні напрямки детенізації економіки

Література

1. Лихолат С.М. Економіка підприємства: Навч.-метод. посібник / С.М.Лихолат, Т.А.Городня: Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів: ЛьвДУВС, 2020. - 184 с., С. 9 -12.
2. Економіка підприємства: Підручник / Й.М.Петрович, О.М.Боженко, Г.М.Захарчин та ін.; За заг. Ред.. Й.М.Петровича. 2-ге вид. випр. - Львів: Магнолія плюс: Вид. СПД ФО В.М.Піча, 2016. - 580 с. , С. 11 -15.
3. Економіка підприємства: Підручник / М.Г.Грещак, В.М.Колот, А.П.Наливайко та ін.. За заг. ред. С.Ф.Покропивного. Вид 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2015. - 528 с., С. 7 -19.
4. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2021. - 178 с., С.9- 10.
5. Економіка підприємства: Навч. посібник / І.М.Бойчик, П.С.Харів, М.І.Хопчан, Ю.В.Піча. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Каравела. - 2021. - 294 с. ,

С. 11 -21.

6. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред.. А.В.Шегди. - К.: Знання - Прес, 2020. - 335 с., С. 8 -16.

7. Зубовський В.М. Економіка підприємства: Опорний курс лекцій. - К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2019. - 64 с., С. 4 -9.

4. Рекомендована література, інформаційні ресурси в Інтернеті

Рекомендована література

Основна

1. Лихолат С.М. Економіка підприємства: Навч.-метод. посібник / С.М.Лихолат, Т.А.Городня: Львів. держ. ун-т внутр.. справ. - Львів: ЛьвДУВС, 2010. - 184 с.

2. Економіка підприємства: Підручник / Й.М.Петрович, О.М.Боженко, Г.М.Захарчин та ін.; За аг. Ред.. Й.М.Петровича. 2-ге вид. випр. - Львів: Магнолія плюс: Вид. СПД ФО В.М.Піча, 2016. - 580 с.

3. Мізюк Б.М. Стратегічне управління: Підручник. – 2-ге вид., переробл. І доповн. – Львів: Магнолія плюс. 2016. – 392 с.

4. П.Г.Клівець Стратегія підприємства. Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2017. – 320 с.

5. Сумець О.М., Тумар М.Б. Стратегії сучасного підприємства та його економічна безпека: Навч. посібник. – К.: “Хай-Тек Прес”, 2018. – 400 с. 6. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник / В.О.Василенко. - 2-е вид. , випр. і доп. - К.: Центр. навч. літ., 2015. - 504 с.

7. Економіка підприємства: Підручник / М.Г. Грещак, В.М. Колот, А.П. Наливайко та ін.. За заг. ред. С.Ф. Покропивного. Вид 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2015. - 528 с.

8. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2011. - 178 с.

9. Економіка підприємства: Навч. посібник / І.М.Бойчик, П.С.Харів, М.І.Хопчан, Ю.В.Піча. - 2-ге вид., випр.. і доп. - К.: Каравела. - 2011. - 294 с.

10. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред. А.В.Шегди. - К.: Знання - Прес, 2011. - 335 с.

11. Зубовський В.М. Економіка підприємства: Опорний курс лекцій. - К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2011. - 64 с.

12. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.М.Бандурка, Є.В.Ковальов, М.А.Садиков, О.С.Маковоз; за заг. ред.. О.М.Бандурки. – Харків: ХНУВС, 2017. – 192 с.

Допоміжна

1. Афанасьєв М.В. Економіка підприємства: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / М. В. Афанасьєв, А. Б. Гончаров. [За ред. М.В. Афанасьєва]. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2013. – 410 с.

2. Економіка підприємства / За ред. І.М. Бойчук. – К.: Каравела; Львів: Новий Світ, 2011. – 292 с.

3. Економіка підприємства: Зб. практ. задач і конкретних ситуацій /За ред. С.Ф. Покропивного. – К.: КДЕУ, 2011. – 327 с.

4. Економіка підприємства: Навчально-методичний посібник для

самостійного вивчення дисципліни /За ред. Г.О Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2012. – 248 с.

5. Харів П.С. Економіка підприємства: Збірник задач і тестів. – К.: Знання-Прес, 2011. – 301 с.

6. Шаповал В. Економіка підприємства. Уведення в спеціальність. – Дніпропетровськ: ДУЕП, 2012.- 286 с.

7. Шегда А.В. Економіка підприємства: Навч. посібник / А.В. Шегда, Т.М. Литвиненко, М.П. Нахаба та ін.; За ред. А.В. Шегди. – 3-тє вид., випр. – К.: Знання-Прес, 2013. – 335 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сайт Верховної Ради України - www.rada.gov.ua
2. Сайт Кабінету Міністрів України - www.kmu.gov.ua.
3. Сайт Міністерства економіки України - www.me.gov.ua. Сайт Національного банку України - www.bank.gov.ua
4. Сайт Міністерства фінансів України – www.minfin.gov.ua
5. Сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського
6. Сайт наукової бібліотеки НаУКМА - www.librari.ukma.kiev.ua.
7. www.zakon.rada.gov.ua
8. www.readbookz.com
9. Сайт газети „Все про бухгалтерський облік” – www.vobu.com.ua
10. Газета "Галицкие Контракты" www.gc.kiev.ua
11. Всеукраїнський тижневик «Баланс» www.balance.dp.ua
12. Газета "Бизнес" www.business.kiev.ua
13. Журнал "Бухгалтер" www.buhgalter.kharkov.com
14. Газета «Бухгалтерія» www.buhgalteria.com.ua
15. Журнал "Компаньон" www.companion.com.ua
16. Ліга Бізнес інформ www.liga.net
20. Газета «Урядовий кур'єр» www.ukcc.com.ua
17. Український діловий журнал «Експерт» www.expert.ua
18. Газета Закон&Бізнес www.zib.com.ua
19. Український діловий тижневик «Контракты» www.kontrakty.com.ua
20. Офіційний вісник України www.gdo.kiev.ua
21. Вісник податкової служби України www.visnuk.com.ua
22. Бібліотека бухгалтерського обліку pro-u4ot.info
23. Інформаційно-аналітичний портал «Бізнес в Україні» www.dinai.com